

Pôsobenie a prínos rodičovských asistentov pre rozvoj inkluzívnej materskej školy

Súhrn zistení z evaluačnej správy Projektu inklúzie v materských
školách (NP PRIM II)

Eva Ďuríková a Martina Kubánová (2023)

Cieľ NP PRIM II: **zvýšiť** počet detí z MRK v predprimárnom vzdelávaní

AKO?

- systematickou podporou účasti detí z prostredia MRK na predprimárnom vzdelávaní
- vytváraním inkluzívneho prostredia v MŠ
- podpornými opatreniami zameranými na zlepšenie spolupráce s rodinou

Posilnenie spolupráce s rodinami prostredníctvom rodičovských asistentov (RA)

Cieľom tejto čiastkovej aktivity je:

- pripravovať rodiny a ich deti z MRK na vstup a úspešné zvládanie predprimárneho vzdelávania
- rozvoj rodinnej gramotnosti a medzigeneračného učenia
- pomôcť deťom z MRK aj zamestnancom MŠ v prekonávaní bariér – najmä jazyk, kultúrne a sociálne determinanty

Realizácia PRIM II: **11/2020 – 08/2023**

Pôsobenie RA v projekte NP PRIM II

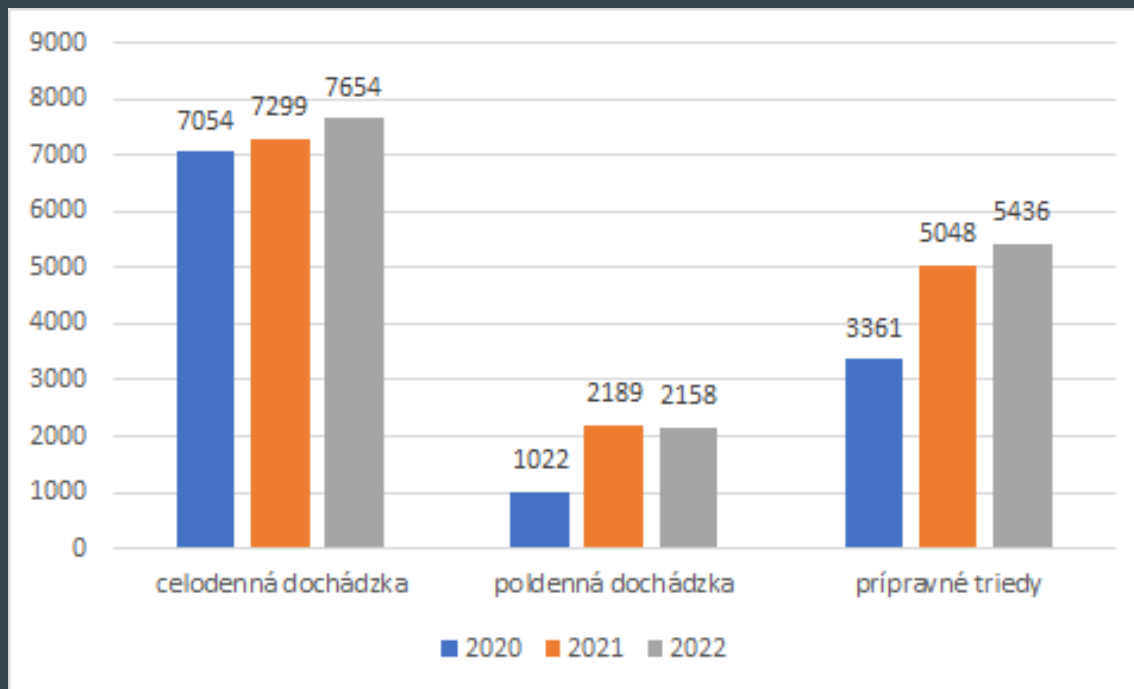
V rámci projektu NP PRIM II si mohli materské školy budovať svoje **inkluzívne tímy**, ktoré tvorili koordinátorky inkluzívneho vzdelávania (KIV), pedagogickí asistenti, odborní zamestnanci a rodičovskí asistenti.

- Pozícia rodičovského asistenta/asistentky
- Rola rodičovského asistenta v programe

Počas celého trvania projektu sa zapojilo **126 žien a 7 mužov** - v rámci 133 lokalít NP PRIM II pôsobili celkovo v **94 lokalitách**, v 39 projektových lokalitách RA zatiaľ nikdy nepôsobili (v projekte sú tieto lokality zapojené cez iné aktivity z balíka TAKE AWAY).

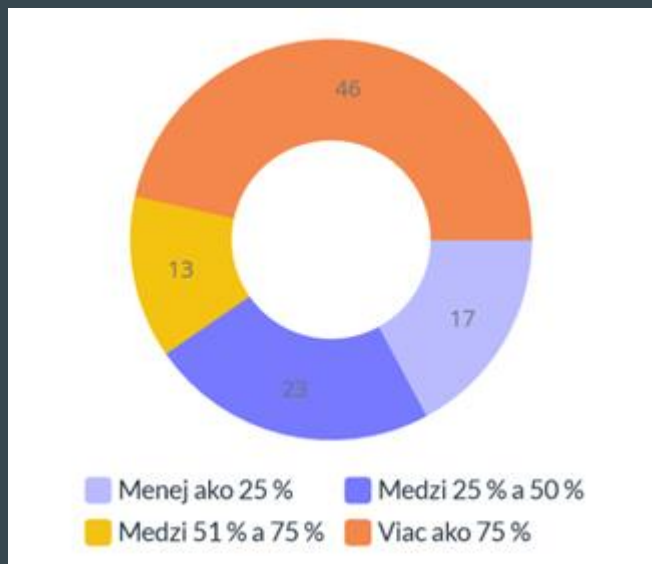
Aké sú materské školy v PRIM II?

Zdroj: Prehľad materských škôl 2020, 2021, 2022, CVTI SR

Aké sú materské školy v PRIM II?

Aký je podiel detí z MRK vo vašej MŠ?

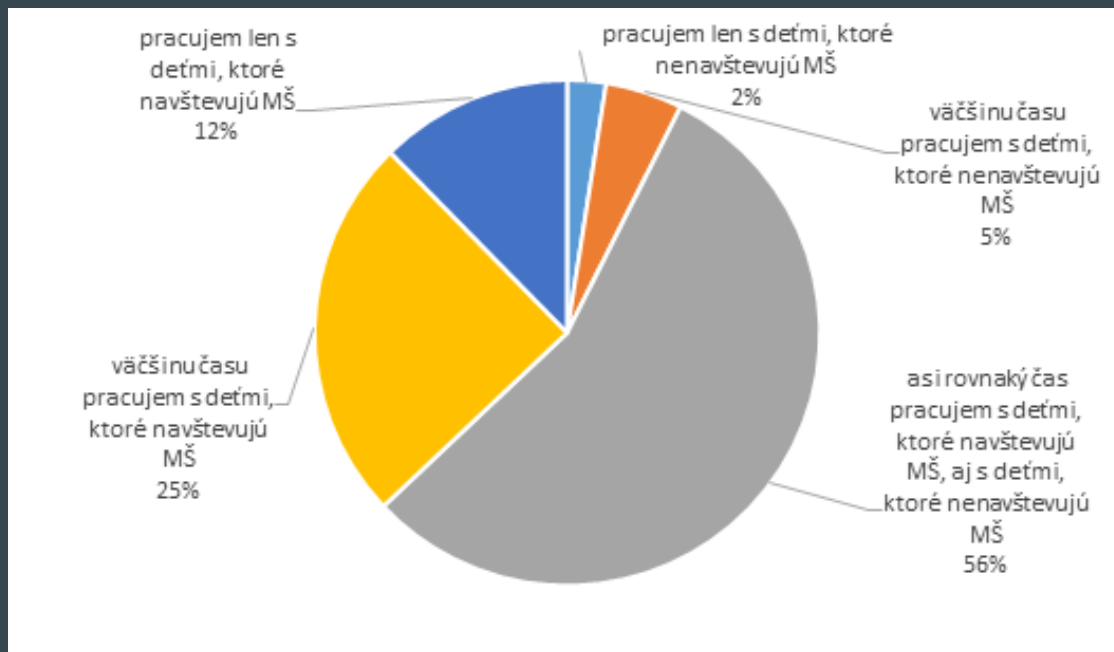
Zdroj: Online prieskum KIV, 2022

- dominujú menšie MŠ: 1 – 2 triedy (33 %) alebo 3 – 4 triedy (37 %)
- potreba zvýšiť kapacitu: viac ako polovica MŠ
- časť detí sa nepodarilo prijať do povinného predprimárneho vzdelávania v 2022/23

Materským školám bez RA, štatisticky výrazne častejšie chýba:

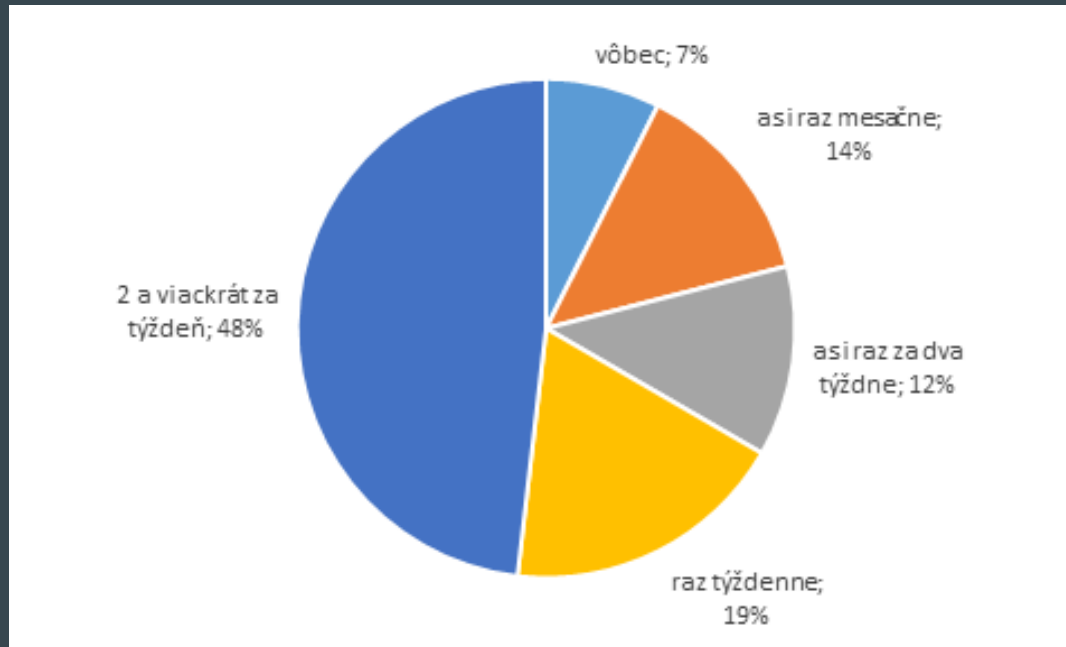
- niekto, kto by navštevoval rodičov a pracoval s deťmi v komunite
- niekto, kto by pomohol pri riešení záležitostí zdravia a hygieny detí
- niekto, kto by sa priamo v MŠ venoval deťom s ťažkosťami učenia alebo správania

Práca RA: harmonogram dňa, plánovanie aktivít, spätná väzba

Zdroj: Online prieskum RA, 2022

Práca RA: aktivity v komunite pre deti, ktoré **nenavštevujú MŠ**

Zdroj: Online prieskum RA, 2022

Príprava RA na prácu v PRIM II

- Príprava lektoriiek/lektorov na výkon lektorskej a mentorskej činnosti
- Realizácia školení a mentoringu pre RA

Príprava na prácu sa u RA líšila **počtom, rozsahom aj obsahom** absolvovaných školení (COVID-19, dátum nástupu)

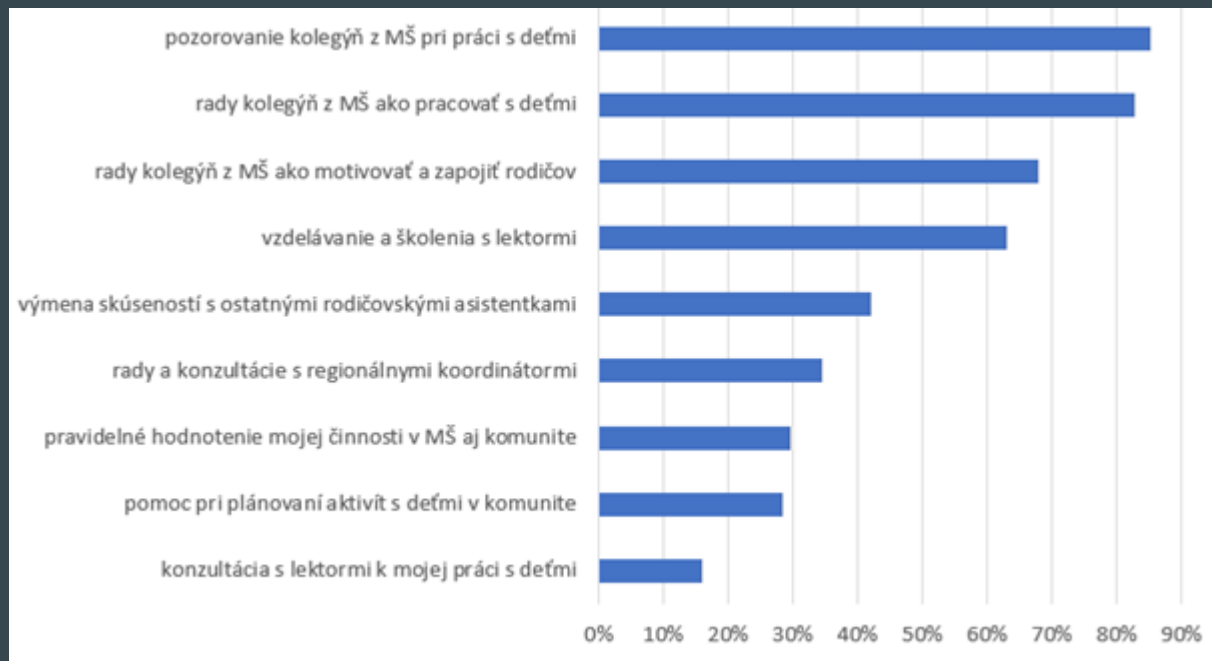
Čo vplýva na odborný rast RA:

- každodenné **zapojenie RA do edukačných činností v MŠ** a spolupráca s učiteľkami a ostatnými odbornými zamestnancami
- **mentoring** priamo v komunitách
- **praktické ukážky** ako pracovať s deťmi aj komunikovať s rodičmi
- **spätná väzba** od lektorov

Aké formy pomoci najviac pomáhajú samotným RA?

Inkluzívne tímy

- Väčší počet pracovníkov v MŠ
- Vzájomné učenie
- Spolupráca
- Individuálny prístup k deťom

Zdroj: Online prieskum RA, 2022

Vlastný rozvoj RA

Systematické zapojenie rodičovských asistentiek do tohto národného projektu malo širšie dopady

Presahovali rámec MŠ a zručností detí zapojených do projektových aktivít – viaceré RA začali popri svojej práci študovať a stali sa aj určitým vzorom pre členov svojich komunití.

- **Každá piata RA popri svojej práci aktuálne študuje a dokončuje si školu**
- Dve tretiny RA si chcú v budúcnosti dokončiť školu alebo zvýšiť vzdelanie
- Dve tretiny RA uvádzajú, že sa z nich stal **vzor pre ostatných v okolí**
- Takmer všetky RA chcú aj v budúcnosti pracovať v školstve
- Vďaka tejto práci takmer všetky **RA si celkovo viac dôverujú**

Predpoklady pre prácu RA

- RA má mať v prvom rade **dobrý vzťah k deťom a dobré komunikačné a sociálne zručnosti**, aby vedel/-a sprostredkovať prepojenie medzi MŠ a rodinami z komunity
- RA má **vedieť dobre komunikovať v rómčine (materinskom jazyku detí), ale aj v spisovnom jazyku**, aby dokázal/-a sprostredkovať vzájomnú výmenu informácií medzi MŠ a rodičmi a rozvíjať jazyk detí
- RA **má ideálne mať vyššie, než len ukončené základné vzdelanie**. Vyššie, aspoň učňovské vzdelanie, ukazuje na snahu RA pracovať na sebe, získať kvalifikáciu na prácu, ale aj motiváciu a záujem o ďalšie vzdelávanie
- Preukázaný **záujem RA o sebarozvoj a ďalšie vzdelávanie** je dôležitý faktor pre pozíciu RA, ukazuje potenciál profesionálneho rastu a väčšiu flexibilitu pri plnení pracovných úloh

Medzi RA a KIV je zhoda v dvoch faktoroch, ktoré obe skupiny najčastejšie považujú za veľmi dôležité pre dobrý výkon práce RA: mať dobrý vzťah k deťom a vedieť sa dohodnúť s rodičmi a ostatnými zamestnancami MŠ (za veľmi dôležité ich označilo viac ako 97 % KIV a 99 % RA).

Prínos práce RA v komunite a MŠ

- RA je **dôležitým „spojovníkom“ medzi miestnou lokalitou a MŠ**, prepája komunikáciu pedagógov s rodičmi nielen v prípade jazykovej bariéry, ale aj v citlivých témach
- RA **pomáha rodičom naučiť sa**, ako pomáhať svojim deťom pri domácom vzdelávaní
- RA dokážu motivovať ostatných členov komunity svojim príkladom, napr. podnietiť rodičov k záujmu o vzdelávanie ich detí a aj o vlastné vzdelávanie a sebarozvoj
- RA si vybudovali **dobrý vzťah s deťmi**
- RA pomáhajú:
  - preklenúť jazykovú bariéru
  - zlepšiť komunikáciu medzi rodičmi a MŠ
  - riešiť záležitosti zdravia a hygieny

Efekt práce RA na **zručnosti dětí**

Rozvoj zručností dětí je **najvýraznější** v oblastech:

- smelost a sebadůvera dětí,
- sebaobslužné činnosti
- vzťahy s ostatnými deťmi
- jemná motorika
- **dochádzka do MŠ**

Problémové oblasti začlenenia pozície RA do MŠ

Podľa respondentov fokusových skupín:

- nevhodný výber RA – nemá dostatočnú gramotnosť; nedôslednosť a slabá disciplína
- nedostatočné kapacity MŠ a chýbajúce priestory na prácu RA s rodinami a s deťmi v komunite
- nízky záujem integrovanejších obcí o zamestnávanie RA
- slabý záujem o pozíciu RA v niektorých obciach (na pohovor príde jeden/žiadny záujemca)
- MŠ alebo obec nemá záujem o zamestnanie rómskeho rodičovského asistenta

Závery a odporúčania

Výber RA

- overovať funkčnú gramotnosť (schopnosť čítať, písať, komunikovať v jazyku komunity a slovenskom jazyku)
- zachovať podmienku ukončeného základného vzdelania
- do procesu výberu zapojiť zástupcov obce, MŠ a regionálnych koordinátorov

Vzdelávanie RA

- prezenčné vstupné inštruktážne školenie
- pravidelné vzdelávanie s praktickými ukážkami

Priebežná podpora RA pri práci

- učenie pozorovaním učiteliek MŠ
- mentoring
- plánovanie a hodnotenie aktivít s KIV

Závery a odporúčania

Systémové odporúčania

- zvýšenie kapacít MŠ
- podporiť zlepšenie dochádzky znížením poplatkov za MŠ pre deti z nízkopříjmových rodín
- stabilizovať pozície členov inkluzívneho tímu v systéme, aby neboli časovo obmedzené len na dobu projektu
- zapojenie regionálnych koordinátorov voči obciam, MŠ a RA

Metodológia – získavanie a spracovanie kvalitatívnych dát

Online rozhovory a fokusové skupiny sa realizovali v dvoch fázach, prvá v období **január 2022 až jún 2022**, druhá fáza rozhovorov sa uskutočnila v čase **november 2022 až apríl 2023**. Osobné skupinové rozhovory s rodičmi detí sa realizovali v 3 lokalitách (Prešovský, Košický a Trnavský kraj).

- Fokusová skupina s **regionálnymi koordinátormi**:
  - FG1: 27.1.2022 (8 respondentov); 120 min.
  - FG2: 10.11.2022 (8 respondentov); 60 min.
- Skupinový rozhovor s **rodičmi detí z MRK**:
  - Prešovský kraj: 14.6.2022 (5 respondentiek); 30 min.
  - Košický kraj: 15.6.2022 (5 respondentiek); 55 min.
  - Trnavský kraj: 27.4.2022 (4 respondentky), 90 min
- Fokusová skupina s **rodičovskými asistentmi/asistentkami**:
  - FG1: 28.4.2022 (1 respondent + 8 respondentiek); 100 min.
  - FG2: 15.12.2022 (3 respondentky); 90 min.
- Fokusová skupina s **koordinátorkami inkluzívneho vzdelávania**:
  - FG1: 22.4.2022 (7 respondentiek); 120 min.
  - FG2: 25.11. 2022 (5 účastníčok); 90 min.
- Individuálne rozhovory a fokusové skupiny s **lektorkami**:
  - Individuálny rozhovor s lektorkami: 3.5.2022 (1 respondentka); 35 min.
  - Individuálny rozhovor s lektorkami: 24.5.2022 (2 respondentky); 52 min.
  - FG s lektorkami: 12.1.2023 (4 respondentky); 90 min

Metodológia – získavanie a spracovanie kvantitatívnych dát

Dotazníkové zisťovanie sme realizovali opakovane - cez **anonymné online dotazníky** pre koordinátorky inkluzívneho vzdelávania a rodičovské asistentky (marec – apríl 2022, december – január 2023, miera návratnosti bola 80 % pre RA a 73 % pre KIV. Cílené online dotazníky boli určené všetkým 9 regionálnym koordinátorom (január 2022).

Prehľad realizovaných online dotazníkov a počty respondentov:

- Online dotazník pre **regionálnych koordinátorov**
  - január 2022, 9 respondentov
- Online dotazník pre **rodičovské asistentky/asistentov**
  - marec – apríl 2022, 73 respondentov
  - december 2022 – január 2023, 81 respondentov
- Online dotazník pre **koordinátorky inkluzívneho vzdelávania**
  - marec – apríl 2022, 99 respondentov
  - december 2022 – január 2023, 97 respondentov